

ساخت زبان فارسی

آزیتا افراشی. تهران: سمت، ۱۳۹۲. چاپ هفتم، ویرایش دوم، ۱۶۵ صفحه

- کتاب دارای پیشگفتار و مقدمه برای هر فصل است. هدف اصلی از تألیف کتاب به صراحت بیان شده است. فهرست مطالب تفصیلی است و در متن کتاب از جدول و نمودار استفاده شده است. جدول‌ها و نمودارها به درک بهتر مطالب کمک زیادی می‌کنند. اما برخی از این جدول‌ها با الگوبرداری از منابع انگلیسی چپ به راست است که بهتر است از راست به چپ مرتب شوند (ص ۳۶). اهداف درس بیان شده است. خلاصه فصل درج شده است. هر فصل دارای تمرین و آزمون است و علاوه بر فهرست منابع و کتاب‌شناسی، منابعی برای مطالعه بیشتر در هر فصل معرفی شده است.
- طرح جلد چندان تناسبی با موضوع کتاب ندارد.
- ویژگی‌های فنی چاپ مناسب است. با وجود ویرایش دوم هنوز غلط‌های چاپی وجود دارد. نگارش متن روان و رساست.
- شماره‌گذاری بخش‌های کتاب بهتر است از راست به چپ باشد.
- نظم منطقی محتوا مناسب است. از واحدهای کوچک زبانی شروع شده و به سطح جمله رسیده است. انسجام درون فصل‌ها نیز رعایت شده است.
- منابع معتبری مبنای کار کتاب بوده، ولی با توجه به ویرایش دوم، بهتر بود از تعدادی منابع جدیدتر نیز استفاده می‌شد. ارجاع درون‌متنی به‌طور کلی در کتاب رعایت نشده است. رعایت امانت به‌خوبی صورت گرفته است و همه منابع در فهرست پایانی دیده می‌شود، هرچند در متن ذکر از آنها نشده است.

- موارد کمی از تجزیه و تحلیل در کتاب وجود دارد که در حد خود خالی از مشکل نیست. برای نمونه تحلیل درستی از «صیغگان» (ص ۷۶) ارائه نشده و آن را درباره جمع صیغه به کار برده‌اند که درست نیست. تحلیل نویسنده محترم از گروه فعلی (صص ۱۲۶ تا ۱۲۸) درست و هماهنگ نیست؛ زیرا در تعریف گروه فعلی گفته شده که فعل و وابسته‌های اجباری آن (از جمله مفعول)، آن را تشکیل می‌دهند و مواردی را مانند «توپ را انداخت»، نمونه آورده است. اما در صفحه ۱۲۸ گفته شده که در جمله‌های «غائبین را برشمرد و پیچ را محکم کرد»، فقط «برشمرد» و «محکم کرد» گروه فعلی را تشکیل داده‌اند. در صفحه ۶۶ نیز تحلیل درستی از مثال‌های ۶۶ و ۶۷ ارائه نشده است. بی‌طرفی علمی در تحلیل‌های انجام شده رعایت شده است.
- نوآوری خاصی در کتاب ملاحظه نمی‌شود. بخشی از اطلاعات ارائه‌شده مورد قبول زبان‌شناسان امروزی است و بخشی هم نیست. برای نمونه در صفحه ۶۹ گفته شده که یای نکره «وند تصریفی» است، در حالی که «واژه‌بست» است. در صفحه ۷۱، نشانه مصدر «نَ» را وند تصریفی دانسته که به اعتقاد بسیاری اشتقاقی است.
- کتاب با مبانی علمی و پژوهشی انطباق دارد. مغایرتی با اصول و مبانی دینی و اسلامی در این اثر دیده نمی‌شود.
- انطباق عنوان و فهرست با محتوای کتاب وجود دارد. محتوا جامع و تعداد صفحات آن مناسب است. سرفصل‌های مصوب وزارت علوم در کتاب رعایت شده است.
- جای واژه‌نامه تخصصی در این کتاب بسیاری خالی است. برخی معادل‌ها و اصطلاحات تخصصی در کتاب خالی از اشکال نیست. برای نمونه معادل انگلیسی برخی از اصطلاحات ذکر نشده است: آوانگاری تفصیلی و کلی (ص ۲۴)، درون‌سو، برون‌سو، فورانی و مکیده (ص ۲۹)، حلقومی‌شدگی (ص ۳۲)، تکواژ (ص ۶۷) و تکواژ

نقد و بررسی کتب ۱۳۳

رسوبی (ص ۷۸). گاهی میان معادل‌های انگلیسی و فارسی هماهنگی کامل نیست. برای نمونه در صفحه ۸، «relation» به جای «رابطه» به «فرایند» تعبیر شده، یا در صفحه ۴۰، «natural class» به جای «طبقه طبیعی» به صورت «مجموعه طبیعی» تعبیر شده، در حالی که خود نویسنده در صفحه ۳۹، «set» را معادل «مجموعه» گرفته است. این کتاب برای درس «ساخت زبان فارسی» برای دوره کارشناسی مترجمی زبان انگلیسی مناسب است.